

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Ontwerpbesluit Kunststofproducten voor éénmalig gebruik (Single Use Plastics)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl.

1. Wat is de aanleiding?

De aanleiding voor de Nederlandse wetgeving is de implementatie van de Single use plastics (SUP)-richtlijn.¹ Dit is nieuwe Europese regelgeving omtrent het voorkomen en verminderen van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het (mariene) milieu en de volksgezondheid. De SUP-richtlijn beoogt “de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, in het bijzonder op het aquatisch milieu, en op de menselijke gezondheid te voorkomen en te verminderen, en de overgang naar een circulaire economie met innovatieve en duurzame bedrijfsmodellen, producten en materialen te bevorderen, en zo ook bij te dragen aan de efficiënte werking van de interne markt”.

2. Wie zijn er betrokken?

Voor diverse categorieën van producten wordt nieuwe regelgeving geïntroduceerd:

Kunststof

- On-the-go voedsel- en drankverpakkingen
- Drinkbekers
- Wattenstaafjes
- Ballonnen en ballonstokjes
- Rietjes
- Roerstaafjes
- Bestek
- Borden
- Voedselverpakkingen, drankverpakkingen en drinkbekers van geëxpandeerd polystyreen(EPS)
- Oxo-degradeerbare plastics
- Plastic flessen
- Drankverpakkingen
- Hygiëneproducten (tampons, inbrenghulzen voor tampons, maandverband)
- Vochtige doekjes)
- Tabaksfilters en filters te gebruiken in combinatie met tabak

¹ Pb EU, 12/06/2019, L 155/1

- Licht plastic tasjes
- Zakjes en wikkels
- Kunststofhoudend vistuig

Dit betekent dat producenten, retailers en gebruikers van deze producten betrokken zijn. Daarnaast gemeenten (vanuit vergunningverlening en vanuit hun rol bij het bestrijden van zwerfafval); ngo's vanuit hun rol bij het tegengaan van milieuvervuiling; Unie van Waterschappen vanwege de overstort van bv. vochtige doekjes (en de problemen met het opruimen daarvan); en vanuit de rijksoverheid: IenW (vanuit (zwerf)afvalbeleid en circulaire economie; daarnaast voor waterkwaliteit (vochtige doekjes), EZK (bedrijfseffecten), VWS (voedselveiligheid, tabaksproducten, medische hulpmiddelen), LNV (visnetten).

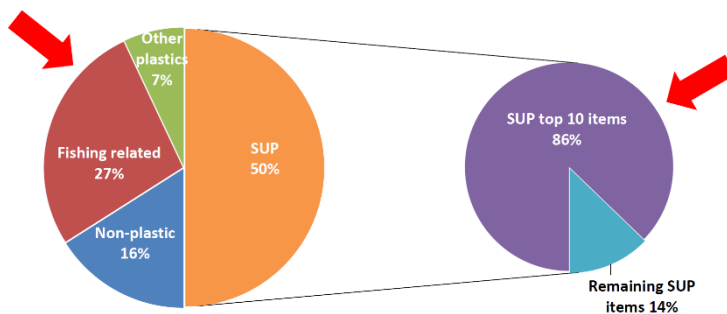
3. Wat is het probleem?

Wegwerpplastics vormen ca 50% van het mariene zwerf afval dat op de Europese stranden wordt gevonden. Daarnaast vormt vistuig ca 27% van het mariene zwerfafval. Marien zwerfafval is naar zijn aard grensoverschrijdend en wordt erkend als een toenemend wereldwijd probleem. Zoals op het onderstaande plaatje is te zien wordt in de SUP-richtlijn de focus gelegd op de 10 meest voorkomende wegwerpplastics uit zee die op Europese stranden wordt gevonden. Dit is 86% van alle wegwerpplastics die in het mariene zwerfafval wordt gevonden.

Bij de implementatie van de richtlijn is het beoogde effect van minder zwerfafval leidend. Om dit doel te bereiken zullen overheid, consumenten en producenten moeten samenwerken, waar naar een juiste balans van taken en verantwoordelijkheden moet worden gezocht.

4. Wat is het doel?

Het
ter
van

70% covered of all marine litter: top 10 SUP (43%) + fishing gear (27%)

Strategische doelen

doel van het ontwerpbesluit implementatie van de SUP-richtlijn is het verminderen wegwerpproducten in het (mariene) milieu. Het mariene zwerfafval verminderen, is van essentieel belang voor werelddoel voor duurzame

ontwikkeling (*sustainable development goal*) nr. 14, namelijk het behoud en het duurzame gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen met het oog op duurzame ontwikkeling. Naast internationale en Europese doelen zijn er ook nationale ambities, zoals bijvoorbeeld geformuleerd in het plastic pact (20% minder plastic gebruiken in 2025) en doelen voor reductie van plastic flesjes.

Specifieke doelen

Het specifieke doel van het ontwerpbesluit ter implementatie van de SUP-richtlijn is een reductie van plastic zwerfafval in zee (in Europa). Daarnaast zijn er doelstellingen opgenomen voor bepaalde productcategorieën. Een voorbeeld is dat in 2025 alle PET flessen voor 25% uit gerecyclede content moeten bestaan en inzamelingsdoelen (resp. 77% en 90% in 2025 en 2029) voor drankflessen van max. 3 liter.

Operationele doelen

Bovendien worden bepaalde uitvoeringsmaatregelen genomen die moeten leiden tot vermindering van zwerfafval. Deze maatregelen zijn: de introductie van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (hierna: UPV), bewustwordingsmaatregelen die moeten leiden tot een gedragsverandering bij de consument, vereisten voor productontwerp, informatieverstrekking aan consumenten, en maatregelen om de consumptiereductie van on-the-go verpakkingen te verminderen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

In de eerste plaats is er sprake van een wettelijke plicht voor de Nederlandse overheid om Europese wetgeving te implementeren. Als dit niet gebeurt zal de Europese Commissie een inbreukprocedure starten tegen Nederland.

Naast dit procedurele argument is het schadelijke effect van de aanwezigheid van een aantal kunststofproducten in het milieu, en het schadelijk effect op gezondheid en de economie dermate aanzienlijk dat maatregelen genomen moeten worden om dat effect te verminderen. De afgelopen decennia is onvoldoende aandacht besteed aan hoe om te gaan met producten nadat ze op de markt zijn gebracht en geconsumeerd (de afdankfase van de producten en het weglekken naar het milieu). In de SUP-richtlijn is een van de maatregelen om de kosten voor (schade aan) het milieu die de consumptie van plastic met zich meebrengt deels terug te brengen naar de producent. Een andere maatregel is de consument bewust te maken van de schadelijke effecten van overmatig gebruik van plastic in combinatie met weggooigedrag en ze te stimuleren ander gedrag te vertonen. De SUP-richtlijn biedt hiermee de kans op het stellen van een nieuwe norm over de omgang met zwerfafval in de maatschappij.

6. Wat is het beste instrument?

Bij implementatie wordt zoveel mogelijk aangesloten bij instrumenten waarin de bestaande regelgeving al voorziet. In het kader van de implementatie is dit ontwerpbesluit (Algemene Maatregel van Bestuur) opgesteld die wordt uitgewerkt in meerdere Ministeriële regelingen. Daarnaast wordt het Besluit Beheer Verpakkingen aangepast omdat in de SUP-richtlijn ook maatregelen zijn opgenomen voor verpakkingen (bv voedsel- en drankverpakkingen, plastic tasjes, bekers).

7. Wat zijn de gevolgen?

De *beoogde gevolgen* van de maatregelen in het ontwerpbesluit zijn een vermindering van wegwerpplastics in het zwerfafval, een verschuiving van kosten voor het opruimen van zwerfafval

naar producenten, meer vraag naar recyclebaar kunststof en dus een beter verdienmodel voor kunststofrecycling en een verschuiving van wegwerpproducten naar meer hergebruik. De productvoorschriften en marktbeperkingen hebben tot gevolg dat producenten en retailers hun assortiment zullen moeten aanpassen. Het bedrijfsleven zal om deze redenen moeten investeren. Hiervoor is een bedrijfseffectentoets uitgevoerd die op de website van de internetconsultatie is te downloaden.

Bovendien zullen producenten de kosten moeten gaan dragen voor bewustmaking van de consument, voor het inzamelen, vervoeren en verwerken van het afval en voor het opruimen, vervoeren en verwerken van zwerfafval.

Ook zal het gedrag van consumenten ten aanzien van wegwerpplastics veranderen en zullen consumenten andere keuzes maken bij het aanschaffen en afdanken van wegwerpproducten.